

บทความพิเศษ

ความเคลื่อนไหว ด้านการศึกษาจากทั่วโลก

กองบรรณาธิการ

ส่วนนี้จะรวบรวมความเคลื่อนไหวด้านการศึกษาไทยในรอบปี 2567 มีรายละเอียดดังนี้

<p>มกราคม</p> <p>13 วันเด็กแห่งชาติ คำขวัญ โดย นายกรัฐมนตรี “มองโลกกว้าง คิดสร้างสรรค์ เคารพความแตกต่าง ร่วมกันสร้างประชาธิปไตย”</p>	<p>ตุลาคม</p> <p>1 รถบัสทัศนศึกษาจากโรงเรียนใน จ. อุทัยธานี เกิดไฟไหม้บริเวณถนนวิภาวดีรังสิตขาเข้า หน้าศูนย์การค้า เซียร์รังสิต</p>	<p>29-30 หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) จัดงาน ประชุมสัมมนาเมืองแห่งการเรียนรู้ ระดับภูมิภาคอาเซียนบวกสาม</p>
<p>16 วันครู คำขวัญ โดย นายกรัฐมนตรี “ครูวางฐานคิด ส่งเสริมศิษย์ สร้างสรรค์”</p>	<p>5 วันครูโลก (World Teachers’ Day)</p>	<p>พฤศจิกายน</p> <p>7 กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จัด workshop เพื่อจัดทำ โครงการการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ระยะที่ 2 ตั้งเป้าเริ่มคัดเลือกในปีการศึกษา 2569</p>
<p>กันยายน</p> <p>16 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ มอบหมายนโยบาย หลังจากแต่งตั้ง คณะรัฐมนตรีชุดใหม่ มอบนโยบาย การศึกษาและแนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย “เรียนดี มีความสุข”</p>	<p>6 ประกาศผลรางวัลการวิจัยแห่งชาติ ของ สำนักงานวิจัยแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ 2567</p> <p>18-19 กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) จัดงานประชุมนานาชาติเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ครั้งที่ 3 “จินตภาพใหม่ การศึกษา: ร่วมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเยาวชนและประชากรวัยแรงงาน”</p>	<p>21 กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จัดงาน การประชุมเครือข่ายบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประจำปี พ.ศ. 2567 ภายใต้ธีม Preparing Today for Tomorrow’s Challenges</p>
	<p>24 องค์กร Education International (EI) จัดประชุมที่กรุงเทพฯ เนื่องในวันครูโลก ในหัวข้อ “Valuing Teacher Voices: Towards a New Social Contract for Education”</p>	<p>27-1 ธันวาคม กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จัดงาน One Stop Open House 2024</p> <p>ธันวาคม</p> <p>5 กระทรวงศึกษาธิการเซ็น MOU “โรงเรียนร่วมพัฒนา” (Partnership School Project) ร่วมกับหอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย</p>

รางวัลการวิจัยแห่งชาติ ของ สำนักงานวิจัยแห่งชาติ
ประจำปีงบประมาณ 2567
ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และการเรียนรู้

กองบรรณาธิการ

ในปีนี้มีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการเรียนรู้อยู่ 3 ชิ้นด้วยกัน มีดังนี้

1. ผลงานวิจัยเรื่อง

ห้องเรียนพหุวัฒนธรรม: องค์ความรู้ ประสบการณ์ และตัวแบบ การจัดการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษา
ในพื้นที่ ที่มีแรงงาน ต่างด้าวหนาแน่น (สมุทรสาคร ปทุมธานี และนครปฐม)

(“Multicultural Classrooms”: Knowledge Experiences and A Management Model for Social Studies
Teachers in Areas with Dense Foreign Workers (Samutsakhon, Pathumthani and Nakhonpathom))

โดย 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงชัย ทองปาน 2. รองศาสตราจารย์ ดร.สิริจิตต์ เดชอมรชัย (สาขาสังคมวิทยา)

2. ผลงานวิจัยเรื่อง

การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนเมืองแห่งการเรียนรู้ในการส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

(The Development of Mechanisms for Driving the Learning City in Promoting the Local Economy of
Pathumthani)

โดย รองศาสตราจารย์ ดร.ภาวิณี เอี่ยมตระกูล (สาขาสังคมวิทยา)

3. ผลงานวิจัยเรื่อง

โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาต้นแบบในการปฏิรูประบบการผลิต และพัฒนาครูปฐมวัย ผู้ดูแลเด็ก และครูผู้ช่วยโดย
อิงสมรรถนะสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนานวัตกรรมทางความคิดของเด็กปฐมวัย ตามแนวทางการจัดการศึกษา
เชิงพื้นที่

(Guidelines for Reforming Early Childhood Teacher Production and Development Systems by Applying
Competencies Effecting the Early Childhood - Based Conceptual Innovation Development)

โดย 1. รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติสุดา ศรีสุข 2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์รัตน์ นพฤทธิ์ 3. รองศาสตราจารย์ ดร.
สมเกียรติ อินทสิงห์ 4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ำผึ้ง อินทเนตร 5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดา สวาทยานันท์ 6. ผู้ช่วย
ศาสตราจารย์ ดร.สุนีย์ เงินวง 7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชฎาภรณ์ ทองถาวร 8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพล แจ้งอักษร
9. ดร.ภักดีกุล รัตนา 10. นางสาวอติยา อินยง 11. นางสาวศิริพร วงศ์ตาคำ 12. ดร.สุระศักดิ์ เมฆเทือก (สาขาการศึกษา)

ข้อมูลการศึกษาไทยที่น่าสนใจ

กองบรรณาธิการ

จากตารางในหน้าถัดไป ทำให้เราเห็นข้อมูลใน 5 ปีหลังของจำนวนโรงเรียน นักเรียน และห้องเรียนไทย ที่มีแนวโน้มลดลง ยกเว้นแต่จำนวนห้องเรียนที่มีการปรับขึ้นเล็กน้อย จำนวนโรงเรียนที่มีอยู่มากที่สุดคือ โรงเรียนระดับประถมศึกษาที่มากกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกว่า 3 เท่า และมัธยมศึกษาตอนปลายกว่า 8 เท่า

ในวัยเรียนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมปลาย หากเทียบกับประชากรทั้งประเทศ 66 ล้านคน จำนวนนักเรียนกว่า 6 ล้านคน¹ ก็นับเป็นร้อยละ 9 ของจำนวนประชากรในประเทศ และในจำนวนนี้ มากที่สุดคือ นักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีจำนวนราว 3 ล้านคน นั่นคือ เกือบครึ่งหนึ่งของวัยเรียน เนื่องจากมีอยู่ถึง 6 ระดับชั้น เช่นเดียวกับการกระจายตัวของโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่กว้างขวางกว่า คือ มีจำนวนโรงเรียนราว 2 หมื่นโรงเรียน ขณะที่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีนักเรียนประมาณ 1.6 ล้านคน มีโรงเรียนราว 6 พันกว่าแห่ง ระดับนี้จะเป็นจุดเปลี่ยนของเยาวชนว่าจะไปศึกษาต่อระดับมัธยมปลาย หรือเข้าสายอาชีพ กระทั่งการออกจากระบบการศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงาน

แนวโน้มของจำนวนนักเรียนในระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษามีแนวโน้มลดลงอย่างน่าสังเกต นั่นคือ ก่อนประถมศึกษา จาก 875,960 คน ในปี 2563 เหลือเพียง 818,497 คน ในปี 2567 คิดเป็นร้อยละ 6.56 ขณะที่ระดับประถมศึกษาจาก 3,063,142 คน ในปี 2563 เหลือเพียง 2,875,979 คน ในปี 2567 คิดเป็นร้อยละ 6.11 สอดคล้องกับการลดลงของอัตราการเกิดของประชากรไทย

ตั้งข้อมูลที่กล่าวมาว่า ปี 2564 ประเทศไทยมีประชากรเด็กอายุไม่เกิน 14 ปีประมาณ 11.3 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 15.8 ของจำนวนประชากรทั้งหมด และมีเด็กเกิดใหม่ 544,570 คน นับเป็นจำนวนต่ำสุดในรอบ 50 ปี โดยลดลงจากปี 2554 ที่เคยมีเด็กเกิดใหม่ 818,901 คน ปี 2554 ยังเป็นครั้งแรกที่จำนวนเด็กเกิดใหม่น้อยกว่าจำนวนผู้เสียชีวิต²

---

¹ จำนวนประชากรอยู่ที่ 66,052,615 คน ดูใน “ประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2567”, *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 141 ตอนพิเศษ 30 ง, 31 มกราคม 2567, หน้า 46-48

² บัณฑิตไทยแลนด์. “วิกฤตอัตราการเกิดใหม่ของประชากรไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง”. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2567 <https://ecd.onec.go.th/childhood/statistic/7343/> (8 พฤศจิกายน 2566)

ตารางแสดงจำนวนโรงเรียน นักเรียน และห้องเรียนของไทย
ปีการศึกษา 2563 - 2567

รายการ	ปีการศึกษา				
	2563	2564	2565	2666	2567
จำนวนโรงเรียน	29,642	29,583	29,449	29,312	29,152
- โรงเรียนหลัก	29,472	29,414	29,283	29,149	28,989
- โรงเรียนสาขา	170	169	166	163	163
จำนวนโรงเรียนระดับเปิดสอน					
- ประถมศึกษา	20,196	19,795	19,700	19,564	19,385
- มัธยมศึกษาตอนต้น	6,885	6,854	6,915	6,769	6,743
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	2,561	2,567	2,448	2,505	2,574
จำนวนนักเรียน	6,600,745	6,612,199	6,626,068	6,550,058	6,438,167
- ระดับก่อนประถมศึกษา	875,960	872,161	871,546	859,689	818,497
- ระดับประถมศึกษา	3,063,142	3,036,882	3,011,188	2,956,023	2,875,979
- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	1,687,690	1,688,270	1,690,198	1,661,035	1,667,458
- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	973,953	1,014,886	1,053,136	1,073,311	1,076,233
ห้องเรียน	344,611	348,861	350,034	348,127	347,380

ที่มา :

สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถิติข้อมูลทางการศึกษา ปีการศึกษา 2567/1

http://www.bopp.go.th/?page_id=4551

ตารางสอนจากโรงเรียนต่างๆ ทั่วโลก

โรงเรียนมัธยมปลาย M ในจังหวัดโอซาก้า

กองบรรณาธิการ

เพื่อให้เราเห็นความหลากหลายในระบบการศึกษาทั่วโลก การมองเข้าไปในโรงเรียนผ่านตารางสอนของโรงเรียนต่างๆ น่าจะเป็นการเปิดมุมมองของเราต่อโลกมากขึ้น ในที่นี้จะพาผู้อ่านไปสำรวจตารางสอนของโรงเรียนระดับมัธยมปลายที่สังกัดส่วนท้องถิ่นในจังหวัดโอซาก้า (หรืออาจจะเรียกเพื่อเทียบเคียงให้เข้าใจได้คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดโอซาก้า) แห่งหนึ่ง³

โรงเรียนแห่งนี้ไม่ได้แบ่งแผนการเรียนกว้างๆ อย่างสายวิทย์-สายศิลป์ แต่จะเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกวิชาเรียน ในที่นี้แบ่งเป็น 4 กรณี โดยยกตัวอย่างของคุณ A B C และ D นั่นคือ คุณ A ผู้ตั้งเป้าจะเป็นพยาบาล, คุณ B ผู้ตั้งเป้าจะทำงานด้านสังคมสงเคราะห์, คุณ C ผู้ตั้งเป้าจะเป็นครูปฐมวัยและคุณ D ผู้ตั้งเป้าจะเรียนต่อด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ แถบสีดำ คือ วิชาบังคับ, แถบสีขาว คือ วิชาเลือกตามแผนการเรียน, แถบสีเทา คือ วิชาวิจัยที่นักเรียนจะต้องเลือกและนำเสนอชื่อของตน

ตารางเรียนของคุณ A ชั้น ม.6 ผู้ตั้งเป้าจะเป็นพยาบาล

คาบที่	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์
1	การอ่านภาษาอังกฤษ B	วรรณกรรมร่วมสมัย	ภาษาญี่ปุ่น C (วิชาด้านสัมมนา)	คณิตศาสตร์สำหรับการพยาบาล II	วรรณกรรมร่วมสมัย
2	การอ่านภาษาอังกฤษ B	งานบ้าน	ภาษาญี่ปุ่น C	คณิตศาสตร์สำหรับการพยาบาล II	ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น A
3	พลศึกษา	ชีววิทยา	โฮมรูม	พลศึกษา	ชีววิทยา
4	ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น	ชีววิทยา	โฮมรูม	วรรณกรรมร่วมสมัย	ชีววิทยา
5	คณิตศาสตร์สำหรับการพยาบาล II	ภาษาอังกฤษสำหรับการพยาบาล	ความเรียงและบทวิพากษ์ (วิชาด้านสัมมนา)	การวิจัยเฉพาะเรื่อง	การแพทย์ขั้นพื้นฐานสำหรับพยาบาล
6	คณิตศาสตร์สำหรับการพยาบาล II	ภาษาอังกฤษสำหรับการพยาบาล	ความเรียงและบทวิพากษ์ (วิชาด้านสัมมนา)	การวิจัยเฉพาะเรื่อง	การแพทย์ขั้นพื้นฐานสำหรับพยาบาล

³ ตารางเรียนได้รับความช่วยเหลือในการแปลจากญี่ปุ่นเป็นไทย โดย จูติรัตน์ ทิพย์สัมฤทธิ์กุล คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (อาจารย์ประจำ)

ตารางเรียนของคุณ B ชั้น ม.6 ผู้ตั้งเป้าจะทำงานด้านสังคมสงเคราะห์

คาบที่	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์
1	การพยาบาล II	ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น A	ศึกษาเสื้อผ้าแบบญี่ปุ่นและประเพณี	การดูแลและพยาบาลภาคปฏิบัติ	งานบ้าน
2	การพยาบาล II	พลศึกษา	ศึกษาเสื้อผ้าแบบญี่ปุ่นและประเพณี	การดูแลและพยาบาลภาคปฏิบัติ	วรรณกรรมร่วมสมัย
3	วรรณกรรมร่วมสมัย	การออกแบบเมนูอาหาร วัฒนธรรมและโภชนาการ	โฮมรูม	วรรณกรรมร่วมสมัย	การวิจัยด้านสวัสดิการสังคม
4	ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น A	การออกแบบเมนูอาหาร วัฒนธรรมและโภชนาการ	โฮมรูม	พลศึกษา	การวิจัยด้านสวัสดิการสังคม
5	การดูแลและพยาบาล	งานสังคมสงเคราะห์ (วิชาด้านสัมมนา)	การให้การปรึกษาภาคปฏิบัติ	การวิจัยเฉพาะเรื่อง	การแพทย์ขั้นพื้นฐานสำหรับพยาบาล
6	การดูแลและพยาบาล	งานสังคมสงเคราะห์ (วิชาด้านสัมมนา)	การให้การปรึกษาภาคปฏิบัติ	การวิจัยเฉพาะเรื่อง	การแพทย์ขั้นพื้นฐานสำหรับพยาบาล

ตารางเรียนของคุณ C ม.6 ผู้ตั้งเป้าจะเป็นครูปฐมวัย

คาบที่	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์
1	เศรษฐศาสตร์การเมือง	พลศึกษา	ดนตรี (ภาคปฏิบัติ)	การให้การปรึกษาภาคปฏิบัติ	ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น A
2	เศรษฐศาสตร์การเมือง	วรรณกรรมร่วมสมัย	ดนตรี (ภาคปฏิบัติ)	การให้การปรึกษาภาคปฏิบัติ	งานบ้าน
3	วรรณกรรมร่วมสมัย	การอ่านภาษาอังกฤษ B	โฮมรูม	วรรณกรรมร่วมสมัย	ศิลปะ I (เพื่อการดูแลเด็ก)
4	พลศึกษา	การอ่านภาษาอังกฤษ B	โฮมรูม	ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น A	ศิลปะ I (เพื่อการดูแลเด็ก)
5	ภาษาญี่ปุ่น ภาคปฏิบัติ C	วรรณกรรมคลาสสิก	การพัฒนาและการดูแลเด็ก	การวิจัยเฉพาะเรื่อง	ความรู้ด้านกฎหมายในชีวิตประจำวัน
6	ภาษาญี่ปุ่น ภาคปฏิบัติ C	วรรณกรรมคลาสสิก	การพัฒนาและการดูแลเด็ก	การวิจัยเฉพาะเรื่อง	ความรู้ด้านกฎหมายในชีวิตประจำวัน
7			เปียโนขั้นพื้นฐาน*		

*วิชาเปียโนขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับการเรียนการสอนระดับปฐมวัย ที่มักจะมีการใช้เปียโนเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนและดูแลเด็ก

ตารางเรียนของคุณ D ผู้ตั้งเป้าจะเรียนต่อด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คาบที่	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์
1	เศรษฐศาสตร์การเมือง	พลศึกษา	คณิตศาสตร์ ภาคปฏิบัติ	ประวัติศาสตร์โลก (วิชาด้านสัมมนา)	ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น A
2	เศรษฐศาสตร์การเมือง	วรรณกรรมร่วมสมัย	คณิตศาสตร์ ภาคปฏิบัติ	ประวัติศาสตร์โลก (วิชาด้านสัมมนา)	งานบ้าน
3	วรรณกรรมร่วมสมัย	ไวยากรณ์อังกฤษ และ วากยสัมพันธ์ II	โฮมรูม	ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น A	ไวยากรณ์อังกฤษ และ วากยสัมพันธ์ II
4	พลศึกษา	ไวยากรณ์อังกฤษ และ วากยสัมพันธ์ II	โฮมรูม	วรรณกรรมร่วมสมัย	ไวยากรณ์อังกฤษ และ วากยสัมพันธ์ II
5	ประวัติศาสตร์โลก (วิชาด้านสัมมนา)	คลาสสิก II	การอ่านภาษาอังกฤษ B	การวิจัยเฉพาะเรื่อง	การเขียนความเรียง เชิงวิพากษ์
6	ประวัติศาสตร์โลก (วิชาด้านสัมมนา)	คลาสสิก II	การอ่านภาษาอังกฤษ B	การวิจัยเฉพาะเรื่อง	การเขียนความเรียง เชิงวิพากษ์

ที่มา : เว็บไซต์ของโรงเรียนมัธยมปลาย M แห่งโอซาก้า

จะเห็นว่าตามตัวอย่างทางเลือกของสี่คน จะมีวิชาบังคับที่ต้องเรียนเหมือนกันหมดก็คือ วรรณกรรมร่วมสมัยใหม่ที่มีเรียนมากถึง 3 คาบ, รองลงมาคือ พลศึกษา, ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น A และโฮมรูม ที่กินเวลา 2 คาบ และที่เหลือก็จะสัมพันธ์กับเป้าหมายหลังจบการศึกษา ครูปฐมวัยจะมีวิชาเพิ่มมาอีกวิชาหนึ่งคือ เปียโน พื้นฐานที่ต้องเรียนเพิ่มในคาบที่ 7 ของวันพุธ

อีกด้านก็คือ การเรียนที่เน้นภาคปฏิบัติ หรือวิชาด้านสัมมนาที่นักเรียนมีได้แค่เป็นผู้ฟังการบรรยายจากครูเท่านั้น

วัตถุประสงค์ ประวัติศาสตร์การศึกษาไทย

กองบรรณาธิการ

บทความส่วนนี้ มีเป้าหมายเพื่อจะเป็นการนำเอาเอกสารทางประวัติศาสตร์การศึกษาไทยที่มีอยู่คู่กับพัฒนาการของแวดวงการศึกษาไทยมาเผยแพร่ที่มีอยู่อย่างหลากหลายทั้งเอกสารในราชกิจจานุเบกษา สิ่งพิมพ์ รัฐบาล หอจดหมายเหตุแห่งชาติ หนังสือพิมพ์ ซึ่งวัตถุประสงค์นี้อาจเป็นได้ทั้งเอกสาร ภาพถ่ายบุคคล อาคาร สถานที่ หรือกระทั่งกิจกรรม เหตุการณ์ต่างๆ ในแวดวงการศึกษา สำหรับฉบับปฐมฤกษ์ ได้คัดเลือกจาก *ราชกิจจานุเบกษา*⁴ ว่าด้วย ข้อบังคับในการสอบไล่วิชาภาษาไทย เมื่อปี รัตนโกสินทรศก 120 เทียบได้กับปี พ.ศ. 2444 อันเป็นช่วงที่รัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์กำลังก่อรูป ระบบการศึกษาสมัยใหม่กำลังอยู่ในช่วงลองผิดลองถูก การศึกษามีเป้าหมายหลักเพื่อการคัดเลือกคนเข้ามาเป็นกลไกของระบบราชการ

เอกสารฉบับนี้มีหัวข้อที่ระบุในเอกสาร คือ ข้อบังคับในการสอบไล่, ข้อบังคับในการสอบไล่วิชาภาษาไทย กรมศึกษาธิการ การส่งนักเรียนเข้าสอบไล่, วิธีแลกำหนดสิ่งชื่อเข้าไล่, เครื่องใช้ที่นักเรียนต้องนำมาใช้ในวันสอบไล่ และสุดท้ายคือ ข้อห้ามในเวลาสอบไล่

---

⁴ “ข้อบังคับในการสอบไล่”, *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 81, 14 เมษายน ร.ศ.120, หน้า 18-20

หนึ่ง ที่ เมือง นครน แขวง มณฑล พิชณุโลกย์
 ได้จัดการ รับ ส่ง ไปรษณีย์ แต่ วันที่ ๒๒ เดือน
 กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทรศก ๑๙๙ เพื่อ ดำหรับ
 ทำ การ รับ ส่ง ของ มหาชน เดี๋ยง เดียว
 โดย รับ ส่ง เหนามดี กระทรวงโยธาธิการ
 (เช่น) พระยาเสถียร ฐาปน กิจย์
 ปลัด ทูลฉลอง

ข้อบังคับ ในการ สอบได้

อักษรสมัยภาษาไทยในสนาม ของกรมศึกษาธิการ
 พระเจ้า ตุกรา เธอ พระองค์ เจ้า กิตติยา กร
 วรดิษณ์ อธิบดี กรม ศึกษา ธิการ มี รับ ส่ง ให้
 ตั้ง ข้อบังคับ สำหรับ การ สอบ ได้ อักษร สมัย
 ภาษา ไทย ใน สนาม ความ อนุมัติ ของท่านเสนา
 บดี กระทรวง ขบวนการ ให้ครู อาจารย์ ผู้ คุ
 การ ผู้ บำรุง โรง เรียน ที่จะ ส่ง นักเรียน เข้า สอบ
 ได้ ความ รู้ ใน สนาม หรือ นักเรียน ผู้ ที่จะสมัคร
 ก็ ตั้ง ประ พุทธิ์ ให้ ตั้ง ตาม บัง คับ ดัง ค่ำ
 ไปนี้ จึง ทุก ประการ

(ลง พระนาม) กิตติยากรวรดิษณ์
 อธิบดี กรมศึกษา ธิการ
 วันที่ ๘ เมษายน รัตนโกสินทร ศก ๑๒๐

ข้อ บัง คับ การ สอบได้

วิชา ภาษาไทย

กรม ศึกษา ธิ การ

การ ส่ง นักเรียน เข้า สอบได้

(๑) ในคราว ได้คราว เดียวกัน นักเรียนคนเดียว
 จะ ส่ง ชื่อ เข้า ได้ เปน สอง ชั้น สาม ชั้น หรือ ส่ง
 เข้า ได้ ชั้น ในที่ต่าง ๆ กัน ไม่ได้ ต้องได้ชั้นเดียว
 คราว เดียว ถ้า มีความ รู้ ชั้น ไหน ก็ ให้ ได้ ชั้น
 นั้น ถ้า ได้ ชั้น สูง เดียว เปน อัน ไม่ต้อง โดภา ประ

การเขียนตัว ชั้นต่ำ เพราะไม่มี มี ประ โยชน์ โดย ที่
 สักจะไม่เก็บ ไว้ ก็ ใช้ ประกาศนียบัตร ชั้น สูง
 เปนเวรือง ประกัน อยู่แล้ว ว่า ได้ มีความ รู้ สูง
 ถึงเพียง นั้น

(๒) อาจารย์ หรือ ผู้ที่จะ ส่ง ชื่อ นักเรียนเข้า ได้
 ต้อง รู้จัก นักเรียน เหล่า นั้น ดี แต่ รับ ประกัน
 ได้ ว่า ไม่ เปน นักเรียน ที่ มา แต่อื่น ที่ ได้ ส่ง เข้า
 ได้ ใน ที่อื่น แล้ว มา ขอ ส่ง ชื่อ เข้า ได้ ซ้ำอีก
 ถ้า นักเรียน ของ โรง เรียน โต หรือ ผู้ใด กระ
 ทำความ ทุจริต อัน ี่ ชั้น ความ ผิด แล ความ เสีย
 ชู้ย จะ ต้อง ตก อยู่แก่ โรง เรียน หรือ ผู้ที่ ส่ง ชื่อ
 นักเรียน ผู้ นั้น เข้า ได้

(๓) คำ หนี ของ นักเรียน ที่จะ กรอก ตง
 บัญชี ชื่อ นั้น ให้ เดือที่ แต่ เห็น ได้ง่าย คือ ที่
 ศีรษะ, หน้า, หรือ มือ, ถ้าไม่มีจริง ๆ จึง ค่ำย
 หา ที่ ใน เดือ ตาม ออก หรือ หลัง ที่ จะ ดู ได้ง่าย
 ไม่ เสียเวลา

วิธี แล กำหนด ส่ง ชื่อ เข้า ได้

(ก) โรง เรียน หลวง แล เฉลยศึกดี ใน บำรุง

(๑) บรรดา โรง เรียน หลวง แล เฉลยศึกดี ใน
 บำรุง ที่ อยู่ใน ความ ตรวจ ตรา ของ นายตรวจ
 แลวง จะ ต้อง ส่ง นักเรียน เข้า ได้ ครบ จำนวน ใน บัญ
 ชี เรียก ชื่อ ทุก คราว ไป จะ เดือก ส่ง แต่ บาง ชั้น
 หรือ บาง คน ไม่ได้ เว้น เสีย แต่ ชั้น ก, ข, ไม่
 ต้อง ส่ง เข้า ได้

(๒) นาย ตรวจ แลวง จะ ไป เก็บ จำนวน นัก
 เรียน ที่จะ เข้า สอบ ได้ ตาม ที่ มี อยู่ใน บัญชี
 เรียก ชื่อ ทุก ๆ ชั้น ก่อน เวลา สอบ ได้ เดือนหนึ่ง
 ภาย หลัง เวลา นี้ ไป ครู จะ ส่ง นักเรียน เพิ่ม มา
 เข้า ได้ เปน ส่วน ของ โรง เรียน อื่นๆ ไม่ได้ เปน อันขาด

(๓) ถ้า โรง เรียน โต มี นักเรียน ไปร เวศ
 คือ ที่ ไม่ได้ เปน นักเรียน อยู่ใน โรง เรียน เสมอ

ไป หรือนักเรียน ที่ส่ง ชื่อเข้าได้ไม่ทัน แม้มีความ ร้อยเอก จะ เข้า สอบ ได้ ก็ ให้ ครู ทำ หนังสือ รับรอง ส่ง เป็น นักเรียน สมัครได้ ตามวิธี ใช้ ที่ จะมี แจก อยู่ ต่อ ไป แต่ นักเรียน จำพวกนี้ จะไม่นับ เข้า เป็น จำ พวก นักเรียน ใน โรงเรียน

(ข) โรงเรียนเซนต์สก็๊ตส์ นอกบางรุ้ง
แต่ นักเรียน สมัคร ได้

(๑) โรงเรียน เซนต์สก็๊ตส์ ทั้ง ใน กรุงเทพฯ แล นอกกรุง ที่มี ได้รับ บำรุง ของ กรมศึกษาธิการ หรือ เป็น แห่ง รับ ความ ตรวจ ครว และ นำ ของ นายตรวจใหญ่ หรือนายตรวจแขวง แล นักเรียน ที่ศึกษา เป็น ไปร เวศ ส่วน ตัว มิได้ เข้า อยู่ใน โรงเรียน ไต หรือ อยู่ใน โรงเรียน ไต แต่ เป็น พิเศษ ถ้า ประสงค์ จะ เข้า สอบ ได้ ก็ ให้ ครู อาจารย์ หรือ บิดา ผู้ปกครอง มา ทำหนังสือ สมัคร ได้ เช่น ชื่อรับ รอง ที่ กรมศึกษาธิการ

(๒) โรงเรียนเซนต์สก็๊ตส์ นอกบางรุ้ง แล นักเรียน สมัคร ที่ ก่อตั้ง มา แล้ว นี้ จะ ต้อง มา ทำ ใบสมัคร ส่ง ภาณูชี ชื่อ ที่ กรมศึกษาธิการ แพนกกอง ตรวจ แล สอบ ได้ เสีย แต่ ภายใน เดือน สิงหาคม สำหรับการ สอบ ได้ ก่อตั้ง ปี แล ภายใน เดือน กุมภาพันธ์ สำหรับการ สอบ ได้ ปลาย ปี

(๓) ส่วน โรงเรียน หรือ นักเรียนสมัคร ที่ อยู่ หัวเมือง เป็น หน ทางไกล ไป มา จำ มาก จะมี หนังสือ ขอ ใบ สมัคร หรือ ใบ กรอก ชื่อ นักเรียน โดย ทาง ไปรษณีย์ จาก กรมศึกษาธิการ ก็ได้ แต่ ต้อง มี เสีย เน้น ๆ เพื่อ จะ ได้รับ จาก กรมศึกษาธิการ แล มี เวลา ส่ง เข้า มา ทักกำหนดที่ แจก อยู่ แล้ว ใน ข้อ (๒) ข้าง บน

(๔) กรมศึกษาธิการ จะ ได้ รวบรวม รายชื่อ นักเรียน ที่ ส่ง มา เข้า ได้ ที่

เป็น หมวด ๆ ตาม ลำดับ ชั้น สำหรับการ สอบ ได้ เป็น วัน ๆ ไป แล้ว จะ ได้ มี ใบ หน้า วัน สอบ ได้ มา แจก แก่ โรงเรียน ให้ ทราบ ทัก กัน ตาม กำหนด ชั้น แล วันที่ จะ ต้อง ไป สอบ ได้ เพราะ ฉะนั้น ถ้า โรงเรียน หรือ นักเรียน คนใด ส่ง ใบ สมัคร แล รายชื่อ เข้า ได้ ไม่ทัน กรมศึกษา ธิการ ได้ งบ ภาณูชี ชั้น หมวด บรรจุ ลง วัน ได้ เสียหมด แล้ว โรงเรียน หรือ นักเรียน นั้น ก็ จะ ไม่ ได้ เข้า ได้

(๕) เมื่อ ได้ ตรวจ การ สอบ ได้ ทราบ ได้ แล ตก แล้ว กรมศึกษา ธิการ จะ ได้ แยก ได้ ตก ลง ใน ภาณูชี เค็ม ที่ ส่ง เข้า มา ทั้ง หมายถึง ให้ ทราบ ด้วย ว่า ตก ใน สิ่งใด ส่ง กลับ ไป ยัง โรงเรียน หรือ ยัง สถานที่ ของ นักเรียน ที่ สมัคร ได้ เป็น ไปร เวศ

เครื่องใช้ ที่ นักเรียน ต้อง นำ
มาใช้ ใน วัน สอบ ได้

(๑) นักเรียน ประโยค ๑ ชั้น ๑, ๒, ต้อง มี หนังสือ อ่าน, กระดาษ ขนวน, ดินสอ หิน, ไม้บรรทัด, กับ ฟองน้ำ ดบ กระดาษ มา ด้วย

(๒) นักเรียน ประโยค ๑ ชั้น ๓ กับ ประโยค ๒ ชั้น ๑, ๒, ๓, ต้อง มี หนังสือ อ่าน, ดินสอ ตำ, ปากกา, หมึก, บรรทัด, กระดาษ ขับ, มา ด้วย

(๓) นักเรียน ประโยค ๓ ชั้น ๑, ๒, ๓, ๔, แล นักเรียน อาจารย์ ต้อง มี หนังสือ อ่าน, ดินสอ ตำ, ปากกา, หมึก, บรรทัด, กระดาษ ขับ, วงเวียน แล เครื่อง ใช้ สำหรับ วิชคณิต ชั้น สูง มา ด้วย

(๔) กระดาษ สำหรับ ทำ แล กระดาษ เศษ สำหรับการ จดโน้ต นั้น กรมศึกษา ธิการ จะ แจก ให้

(๕) เครื่องใช้ ที่ ก่อตั้ง มา แล้ว ข้าง บน นี้ นักเรียน จะ ต้อง นำ เข้า มา ใน ที่ สอบ ได้ ให้ ครบ เครื่อง ใช้ นอกจาก ที่ ก่อตั้ง มา แล้ว เป็น ชั้น ๆ

นักเรียนจะนำเข้ามา ในที่สอบได้ ไม่ได้เป็นขอ
(๖) ถ้านักเรียนคนใด ผีขึ้น ข้อบังคับ ใน
ส่วนเครื่องใช้นี้ จำพนักงาน สอบได้มีอำนาจ
ที่จะไม่ให้เข้าไปในที่สอบได้

ข้อห้ามในเวลาสอบได้

- (๑) เมื่อพนักงานได้ ลงมือเรียกชื่อ นักเรียน
เข้านั่งที่แล้ว ครูจะเข้าไปประปน อยู่ที่ใด
ไม่ได้ เป็นอันขาด
- (๒) เมื่อนักเรียนเข้านั่งที่แล้ว ครู หรือ
ศิษย์ที่ไม่ได้ได้ จะไปเดินเสียบริมที่ใด
ไม่ได้ ต้องไปพักเสียในที่ห่างไกลที่จัดไว้
- (๓) เมื่อเข้านั่งที่แล้ว ห้ามไม่ให้นักเรียน
พูดจากัน แต่ไม่ให้กระเียบไปมา ต้องนั่ง
ตรง อยู่กลางโต๊ะ เว้นแถวแนว ตามที่ผู้กำกับ
หมวดได้จัดไว้แต่แรกเข้า
- (๔) เมื่อรับกระดาษข้อไว้แล้ว ให้กรอก
ชื่อขึ้นโต๊ะแถวเรียน ตามข้อข้างบนกระดาษ
ที่มีช่องว่างๆ ไว้ให้นั้น ให้เติมจนทุกข้อ
- (๕) เมื่อข้าหลวงกำหนดเวลาให้ทำก็ให้
ลงมือทำไป อย่าเหลียวซ้ายขวา หน้าหลัง
หรือชำเลืองดูของผู้อื่น ถ้าทำตัวๆ ก็ให้วาง
ดินสอด่ปากกา แยกหน้ากระดาษตรงไปทางผู้กำกับ
หมวดที่อยู่ข้างหน้าของพวก
- (๖) เวลาทำสิ่งใดๆ ให้คิดแต่ในใจทั้งสิ้น
ห้ามมิให้มีเสียงพิมพ์คำเลยเป็นอันขาด
- (๗) เมื่อมีเหตุจำเป็นอันใดเกิดขึ้น ให้
มือขึ้น ผู้กำกับหมวดจะไต่ถาม
- (๘) เวลาเข้าอยู่ในห้องได้ ห้ามไม่ให้
กินหมากสูบบุหรี่เป็นอันขาด
- (๙) ถ้าผู้ใดประพฤติไม่ดี ผ่าผีขึ้น
ข้อบังคับในเวลาสอบได้ ข้าหลวงจะฉีกกระดาษ

หรือลบการที่ทำ แต่หักคะแนนเสีย
ถ้าเห็นควรก็จะไต่ออกจากที่ประชุมได้ทีเดียว

แจ้งความกระทรวงธรรมการ

แผนกกรมสังฆการี

ประวัติ พระพรหมมณี (แพ)

พระพรหมมณี (แพ) เป็นบุตร นายคง
อ่าวแดง บ้าน สังกัดชั้น อยู่ใน พระเจ้าน้องยาเธอ
กรมหลวงพิริศปรีชากร ตั้งบ้านเรือน อยู่ใน
คลองข้ามเสน ผังเหนือ ตรงหน้า วัดอภัย
ทานวิการาม เกิดวันจันทร์ แรมสิบสองค่ำ
เดือนเก้า ปีระกา นพศกจุลศักราช ๑๑๗๗
ตรงกับวันที่ ๒๗ สิงหาคม วันเดือนโกสินทร ศก ๕๖
เมื่อจวนอุปสมบท ได้มาอยู่เป็นศิษย์ใน
สำนัก พระจันทร์ โคจร คุณ (ยิ้ม) แต่ครั้ง
ยังเป็น พระครู ชื่อ นั้น อยู่วัด โสภณสถิตวิหาร เมื่อ
มีพระเมเอกศก จุลศักราช ๑๒๒๑ ได้
อุปสมบทที่วัด โสภณสถิตวิหาร สมเด็จพระ
อินทร์ (ทับ) แต่ครั้งยังเป็น พระพรหมมณี
เป็นอุปชฌาย์ พระจันทร์ โคจร คุณ เป็นกรรม
วาจาจารย์ ได้ชื่อในตำนานว่า "กิตติสาร" เมื่อ
พระจันทร์ โคจร คุณ ได้เลื่อนสมณะศักดิ์
เป็นพระราชาคณะ มาอยู่วัด บวรนิเวศวิหาร ช่วย
การในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมสมเด็จพระ
พระปวเรศวริยาลงกรณ์ ส่วน พระพรหมมณี
คงอยู่วัด โสภณสถิตวิหาร ตามเดิม ได้เขียนพระ
ประวัติธรรม ในสำนัก พระพรหมมณี (เหมือน)
แต่ครั้งยังเป็น พระอริยมุนี อยู่วัด นั้นบ้าง ใน
สำนัก นายทอง อาจารย์นอกพระปริยัติธรรมที่วัด
บวรนิเวศวิหาร แต่วัดโสภณสถิตวิหาร บ้าง เมื่อ
มีมโหรี สำฤทธิศกจุลศักราช ๑๒๓๖ พระบาท
สมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระ